

Nr 376.

Av herr Gustafson i Göteborg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 10, med förslag till lag om behörighet att utöva tandläkarkonsten.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 10 med förslag till lag om behörighet att utöva tandläkarkonsten behandlas bl. a. frågan om medhjälparens befogenheter. På s. 12 i propositionen hänvisas bl. a. till följande uttalande av medicinalstyrelsen:

»För egen del vill medicinalstyrelsen till en början erinra om den svåra brist på tandläkare som sedan länge råder i vårt land och som vållat särskilt folktandvården betydande svårigheter. För att lösa folktandvårdens behov av tandläkare ha som känt flera extraordinära vägar prövats eller ifrågasatts. I ett dylikt läge synes det enligt medicinalstyrelsens mening knappast försvarligt underlåta att ingående pröva huruvida ett ökat ianspråktagande av biträdespersonal skulle kunna ifrågakomma.»

I lagförslaget har med tanke på eventuell framtida utbildning av tand-sköterskor till s. k. tandhygienister, vilka skulle ha till uppgift att på tandläkarens ansvar utföra bl. a. tandstensskrapning, tvättning, spolning, rengöring och polering, allt å tändernas fria ytor, enklare kariesundersökningar samt puts och polering av fyllningar på tändernas fria ytor, medtagits en paragraf 2 av följande lydelse:

»Konungen äger förordna att den som genomgått för ändamålet erforderlig utbildning må biträda behörig utövare av tandläkarkonsten med utförande av tand- och munhygienisk behandling.»

Emellertid synes lagförslaget ej giva möjlighet för tandtekniker att under tandläkares ledning och tillsyn och på dennes ansvar utföra protetiskt arbete i sanerad munhåla. Då sådant arbete är tidskrävande skulle ett ianspråktagande av tandteknikerns skicklighet på detta område utöka tandläkarens möjligheter att utöva tandvård.

Medicinalstyrelsens vetenskapliga råd i odontologi har ställt sig avvisande till tanken på tandteknikernas medverkan på detta område. Medicinalstyrelsen konstaterar i sin skrivelse att frågan fortfarande är omstridd och meddelar att styrelsen för sin del icke är beredd att i dagens läge taga mera definitiv ställning. Styrelsen har föreslagit, att det skulle uppdragas åt särskilda sakkunniga att verkställa förutsättningslös utredning av frågan, huruvida och i vad mån tandläkare bör äga erhålla biträde av tandtekniker med utförande av till tandläkarkonsten hänförlig behandling. I avbidan på

resultatet av utredningen ville dock medicinalstyrelsen ej i lagen reglera annan form av medhjälparbiträde än den som lämnades av tandhygienisterna.

I denna del var emellertid medicinalstyrelsen ej enhällig. E. o. byråchefen Rahm, med vilken överdirektören Björkquist instämde, anförde:

»Enligt min mening synes Kungl. Maj:t böra erhålla generellt bemyndigande att förordna om medhjälparens rätt att biträda med behandling direkt å patient. Bemyndigandet bör sålunda icke avse endast det biträde, som tandhygienist skall äga lämna. Framdeles torde andra former av biträde kunna bli aktuella och böra legaliseras, och det synes knappast påkallat, att detta skall behöva ske i en ordning, som förutsätter lagändring. Dessutom anser jag, att Kungl. Maj:t under alla förhållanden bör äga möjlighet att undantagsvis ge särskilt kunniga och erfarna tandtekniker rätt att biträda tandläkare med behandling av patient. Jag anser därför, att andra paragrafen i förslaget till lag om utövande av tandläkarkonsten bort givas följande lydelse:

'Konungen äger förordna, att medhjälpare i viss omfattning må biträda behörig utövare av tandläkarkonsten med utförande av till denna konst hänförlig behandling, samt föreskriva de villkor, som skola gälla för dylika medhjälparens verksamhet.'»

Till denna uppfattning ha några av remissinstanserna, t. ex. länsstyrelserna i Östergötlands och Malmöhus län, förste stadsläkaren i Norrköping, förste provinsialläkarna i Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län och styrelsen för Svenska landtingsförbundet anslutit sig. Majoriteten av remissinstanserna liksom departementschefen har emellertid ställt sig avvisande.

Den stora bristen på tandläkare är ju allmänt omvitnad. Vi anse att det skulle vara av stort värde om tandläkaren kunde avlasta en del av sitt protetiska arbete på kompetent tandtekniker, vilken ju ändock är den som skall färdigställa proteserna och därför genom sin utbildning är inriktad på protesarbete. Då olika åsikter gjorts sig gällande om tandteknikernas lämplighet för ett sådant arbete, anse vi att frågan bör utredas. I detta sammanhang vilja vi framhålla att tandteknikernas arbetsområde enligt vår åsikt bör starkt begränsas. De skulle således under inga förhållanden få utföra extrahering, plombering, rotfyllning etc. utan vid sidan av sitt laboratoriearbete endast få syssla med avtryckstagning, inprovning av proteser o. d. i av tandläkare sanerad munhåla. För att få kontroll på att teknikern ej överträder sina befogenheter, kunde man stipulera att arbete i patients mun endast finge ske på tandläkares mottagning — givetvis under tandläkares ledning och tillsyn och på dennes ansvar.

Den nuvarande tandteknikerutbildningen torde icke utan vidare göra tandteknikerna kompetenta att arbeta i sanerad munhåla. Den behövliga kompletterande utbildningen i bl. a. munhygien och avtryckstagning skulle t. ex. kunna meddelas antingen av tandläkare eller genom en kort kompletteringskurs.

Beträffande utformningen av lagens andra paragraf vilja vi föreslå den av e. o. byråchefen Rahm förordade formuleringen.

Med anledning av det ovan anförda hemställa vi,

att riksdagen för sin del måtte antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag om behörighet att utöva tandläkarkonsten, dock med den ändringen att andra paragrafen får den lydelse som föreslagits av e. o. byråchefen Rahm vid behandlingen av medicinalstyrelsen, nämligen:

§ 2.

Konungen äger förordna, att medhjälpare i viss omfattning må biträda behörig utövare av tandläkarkonsten med utförande av till denna konst hänförlig behandling, samt föreskriva de villkor, som skola gälla för dylika medhjälparens verksamhet

samt att den av medicinalstyrelsen föreslagna utredningen av frågan huruvida och i vad mån tandläkare borde äga erhålla biträde av tandtekniker med utförande av till tandläkarkonsten hänförlig behandling måtte komma till stånd.

Stockholm den 26 januari 1951.

C. P. Olsson,
Mellerud.

Märta Boman.

Brita Elmén.

A. Widén.

Verner Hedlund.

Hj. R. Nilson
i Spånstad

Magnus Nilsson.

John R. Anderson.

Sven Gustafson
i Göteborg.

Wald. Svensson.

Uddo R. Jacobson
i Vilhelmina.

Edith Liljedahl.

Harald Hallén.